

Het stadspark als fenomeen

het succes van typische stadsparken ontleedt

Lisa Biris & Joost Elshoff

Inhoudsopgave

Aanleiding

Onderzoek

Literatuurstudie

Analyse

Vergelijking

Conclusies

Ontwerpmiddelen

Aanbevelingen

Vragen

Omvorming Weerwater tot het centrale stadspark van Almere;

Ontwerpondersteunend onderzoek t.b.v. deелuitwerking Almere;

Ontwerpmiddelen destilleren;

Inleiding

Hoofdvraag:

Wat zijn de hoofdkenmerken van het
typisch stadspark en hoe zijn deze als
ontwerpmiddel inzetbaar?

De subvragen zijn gerelateerd aan o.a.: kenmerken, uniciteit, externe succesfactoren, context

Hypothese:

Het succes van een typisch stadspark wordt bepaald door de relatie
tussen de kenmerken van ruimte, functie, grootte en ligging.

Inleiding

Definitie stadspark:

Een `stadspark` is een park met als voornaamste doelgroep bezoekers en recreanten uit de stad waarin het park is gelegen. Een stadspark vormt de `groene longen` van de stad. Bron: Wikipedia

Inleiding

Een typisch stadspark is een park met:

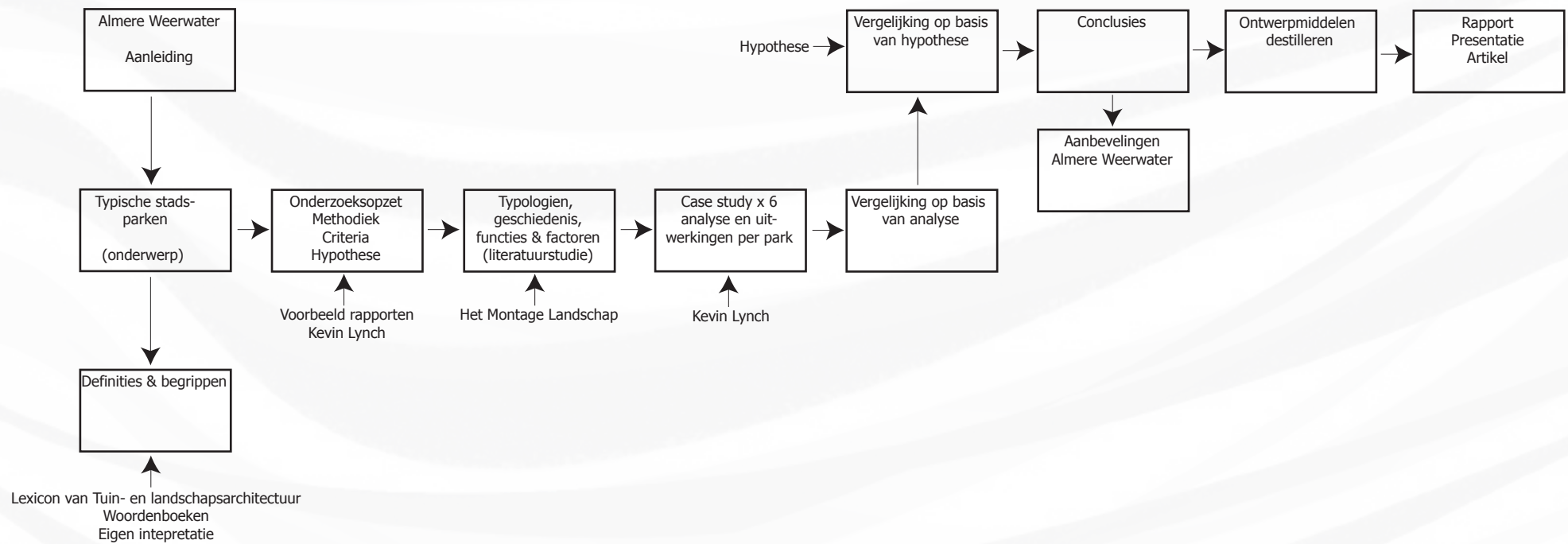
- duidelijke plek in de stedelijke context;
- grote naamsbekendheid;
- verbondenheid en aantrekkingskracht van de mens met het park;

(eigen definitie)

Onderzoek

Annemarie Mos-

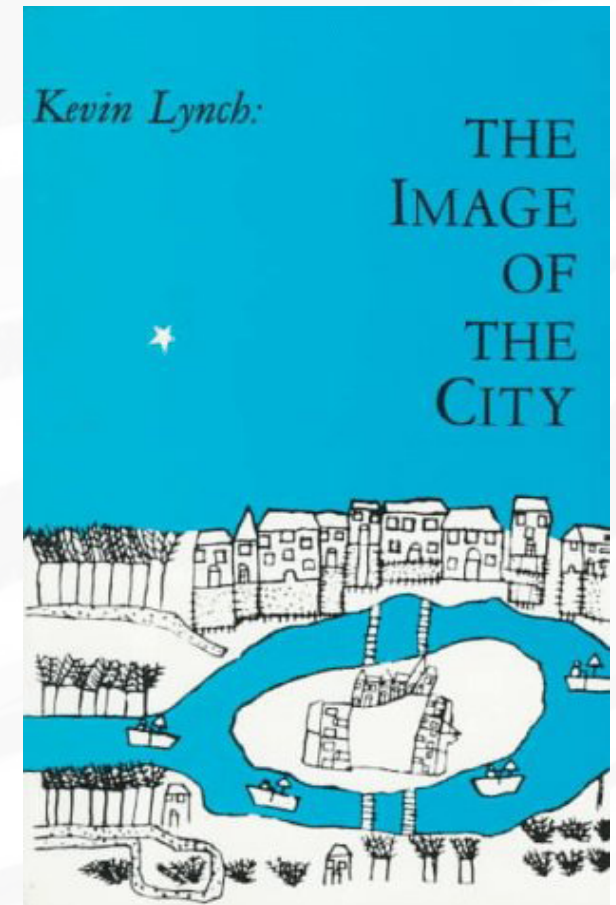

Methodiek onderzoek gebaseerd op
Kevin Lynch's 'Mental Map'

Ontleding van de stad/ openbare ruimte
d.m.v. vijf elementen:

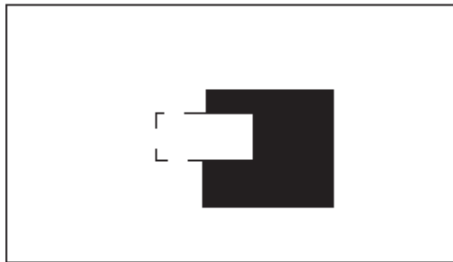
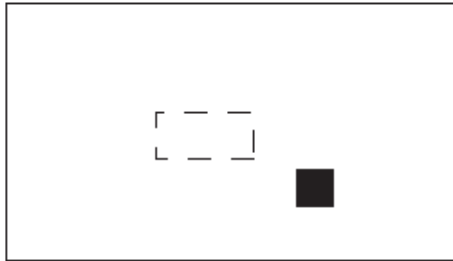
route
randen
gebieden
knooppunten
herkenningstekens

Hulpmiddel bij het analyseren van de zes
typische stadsparken

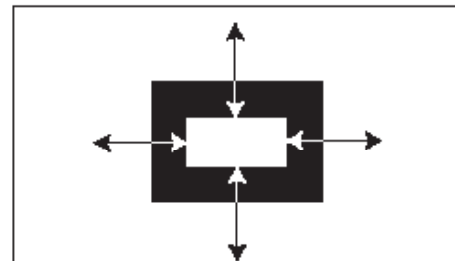
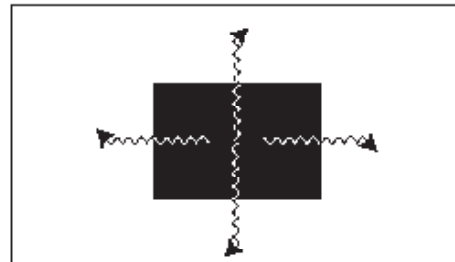
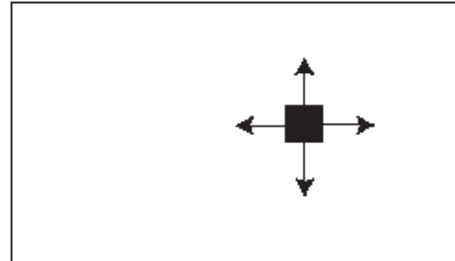

Boek: The image of the city door Kevin Lynch

Ontstaan stadspark:

Toevallig in de stad "gegroeide" parken

Planmatig ingeplande parken

Voorbeelden:

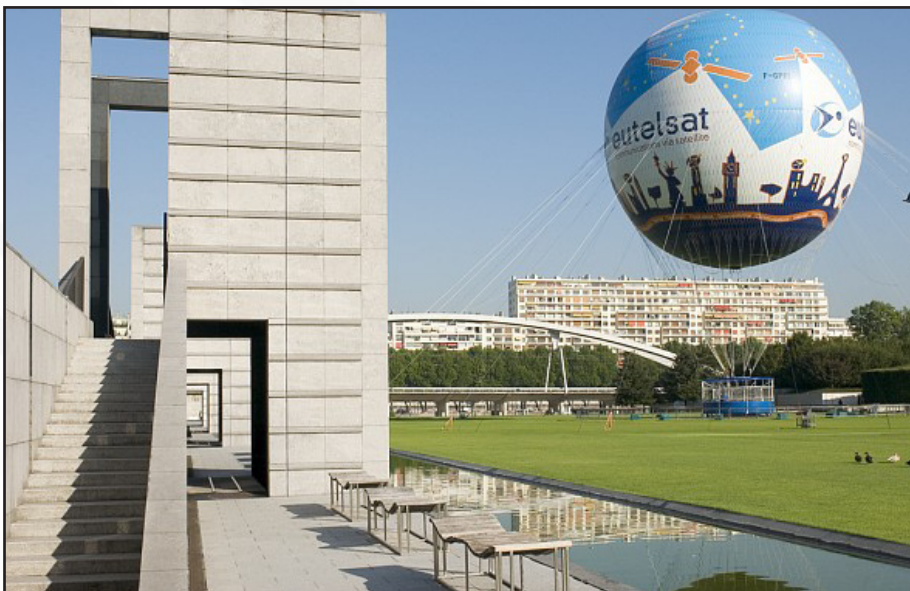
- Toevallig in de stad "gegroeide" parken:
 - Sonsbeek
 - Kralingse Bos
- Planmatig in de stad opgenomen parken:
 - Vondelpark
 - Zuiderpark
 - Amsterdamse Bos
 - Prinsenlandpark

Historische stadspark: Central Park NY, *bron internet*

Hoofdtypologieën stadsparken:

- Het historische stadspark;
- Het actuele stadspark;
- Het themapark;

Actueel stadspark: Parc Citroën, *bron internet*

Themapark: de Efteling, *bron internet*

Externe succes factoren

Kunsttentoonstelling in Sonsbeek

Stadion in Goffertpark, Nijmegen, bron internet

Externe succes factoren:

- Publiekstrekker in/naast park
- Evenementen:
 - kunstexpo
 - concerten
 - (inter)nationaal sportwedstrijden
- Doorgaande route
- Verbinding regionaal fietsnetwerk en/of groengebieden

Parkpop, Zuiderpark, bron internet

Onderzoekscriteria parken

Selectiecriteria parken gebaseerd op overeenkomsten met
Almere Weerwater en definitie typisch stadspark

criteria:

markante positie in de stad

water

Deel van een ecologische of
landschappelijke koppeling

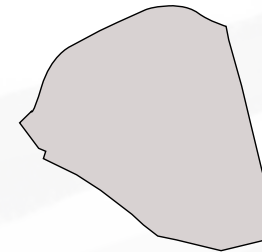
Relatieve grootte van parkop-
pervlak (schaalniveau t.o.v.
stad)

Veel functies (in en aangren-
zend van het park)

Naamsbekendheid/ icoon van
de stad

Kralingse Bos
Rotterdam

Onderzoekscriteria parken

Selectiecriteria parken gebaseerd op overeenkomsten met
Almere Weerwater en definitie typisch stadspark

criteria:

markante positie in de stad

water

Deel van een ecologische of
landschappelijke koppeling

Relatieve grootte van parkop-
pervlak (schaalniveau t.o.v.
stad)

Veel functies (in en aangren-
zend van het park)

Naamsbekendheid/ icoon van
de stad

Amsterdamse Bos
Amsterdam

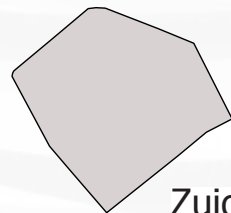
Vondelpark
Amsterdam

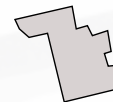
Kralingse Bos
Rotterdam

Sonsbeek
Arnhem

Zuiderpark
Den Haag

Prinsenlandpark
Rotterdam

Kralingse Bos, Rotterdam

Analyse

Kralingse Bos, Rotterdam

Ligging Kralingse Bos t.o.v. het centrum van Rotterdam (bewerkt Google Earth beeld)

Route langs de rand van het water

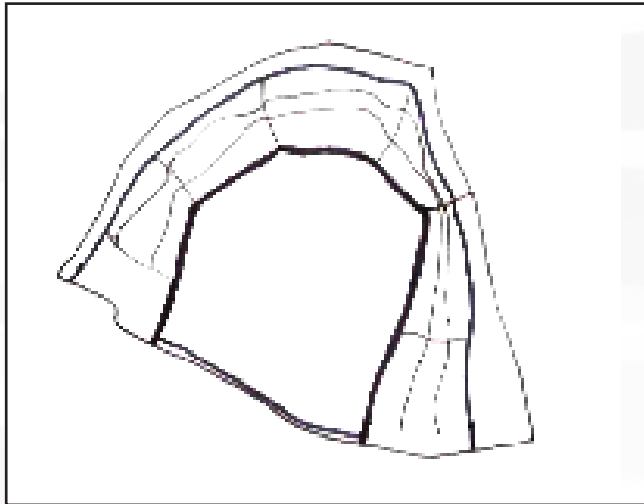

Afwisseling in functies

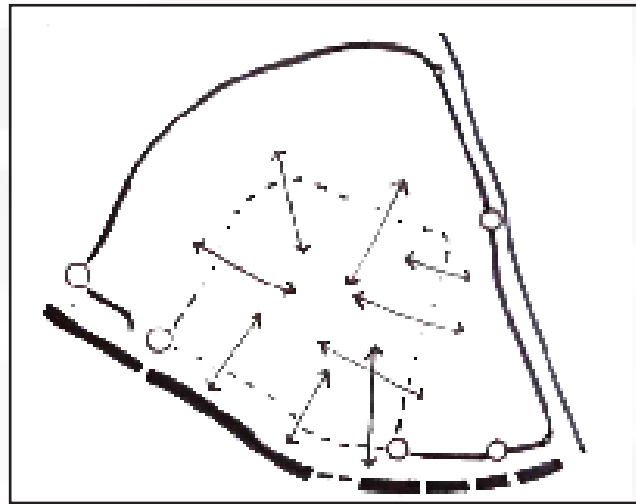
Diversiteit in het groen

Routes - Randen - Gebieden

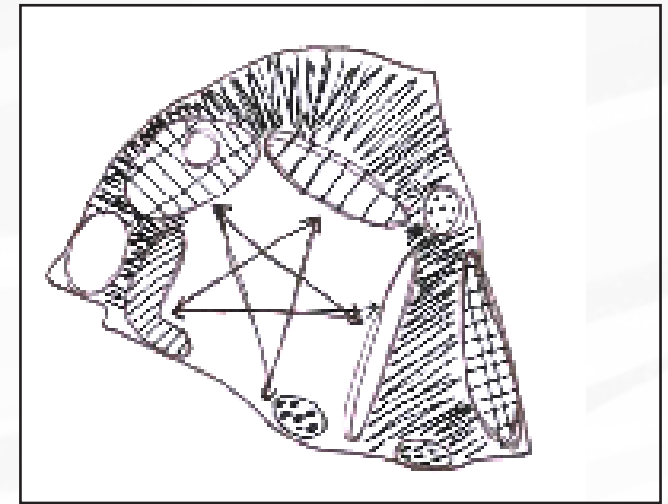
Routes:

- Hoofdroute langs het water;
- Gescheiden verkeer;
- Route rondom met dwarspaden;

Randen:

- Meeste randen dicht begroeid;
- Open buitenrand aan het water;
- Waterrand halfopen met zichtlijnen;

Gebieden:

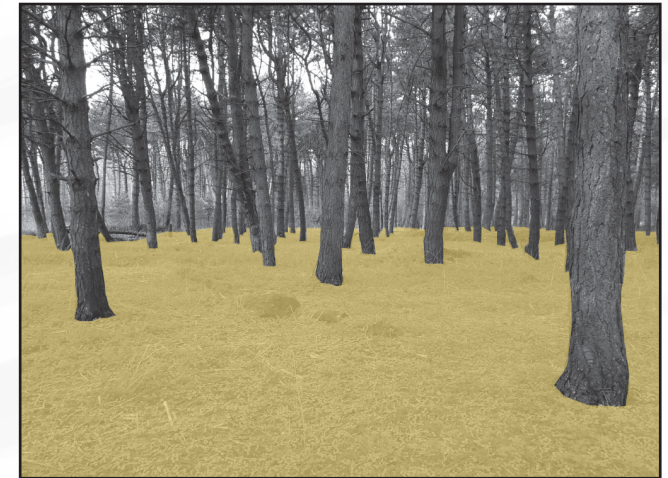
- Meeste gebieden langs waterrand;
- In het bos enkele losse gebieden;
- Het water is één groot gebied;

Slingerende paden

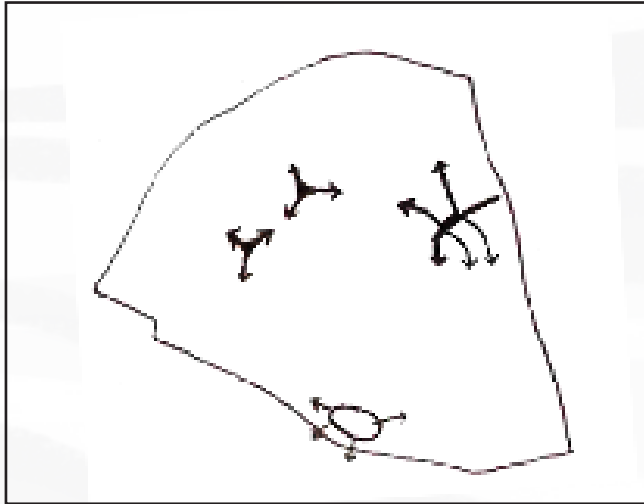

Dichte randen

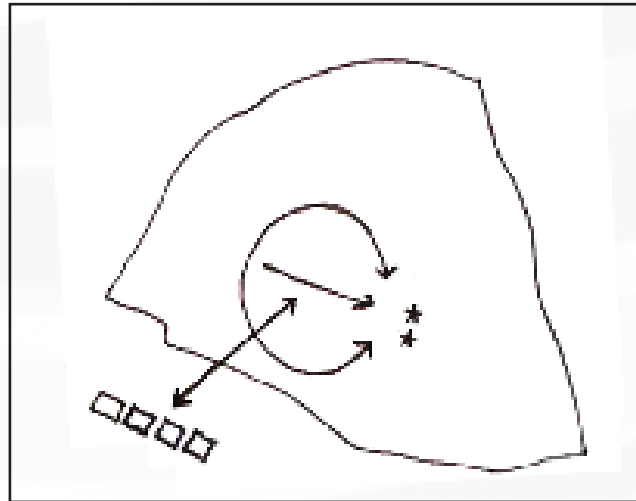
Groot bosgebied

Knooppunten - Herkenningsteken

Knooppunten:

- Één groot knooppunt aan oostzijde;
- Meerdere kleine knooppunten;
- Aan zuidzijde gebied als knooppunt;

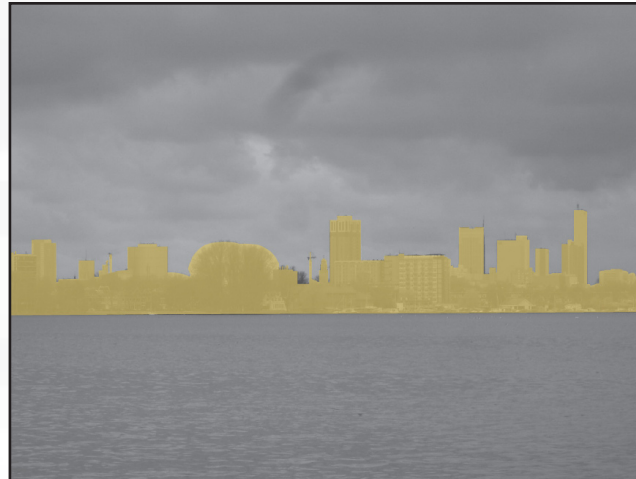

Herkenningstekens:

- Twee molens in het park;
- de skyline van Rotterdam buiten het park;

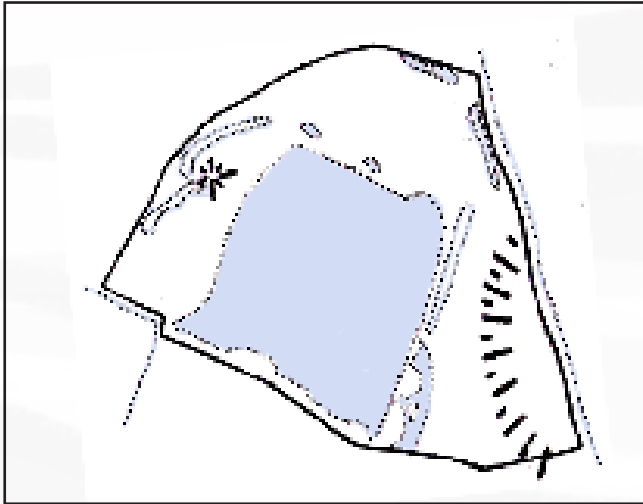

Hiërarchie in het padenstelsel

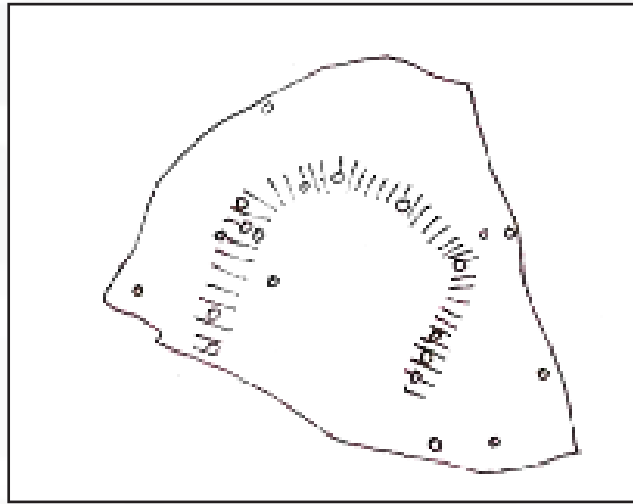
De skyline van Rotterdam

Relief/water - Functies - Toegankelijkheid

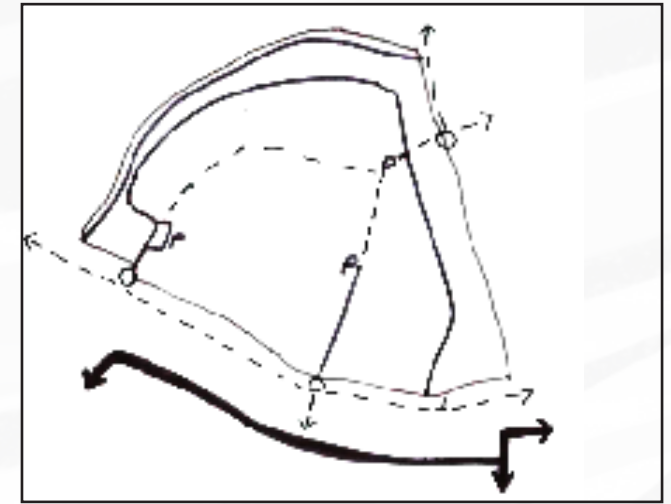
Reliëf & water:

- Golfterrein ligt lager;
- Enkele kleine heuveltjes;
- De Plas grootste massa water;

Functies:

- Meeste functies rondom het water;
- Enkele losse functies in bos en langs randen;

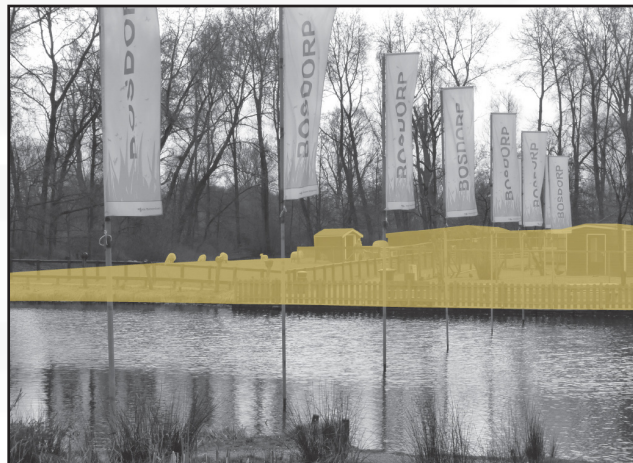

Toegankelijkheid:

- Auto heeft eigen route
- Regionale fietsroutes
- Minder goede aansluiting OV

Heuveltje bij de kinderboerderij

De kinderboerderij

Ingang voor de autoroute

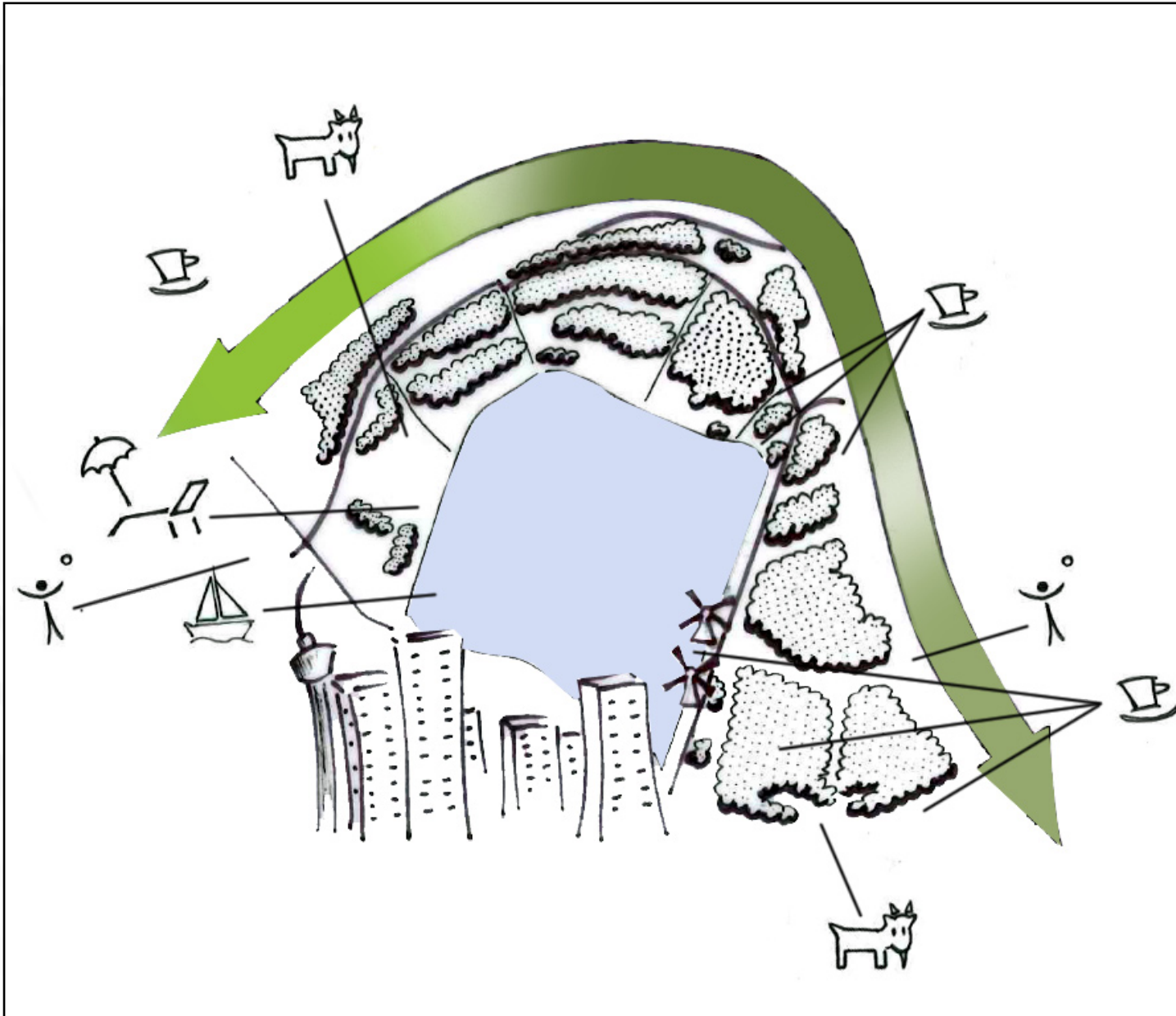
Ruimte/massa:

- Grootste open ruimte is water;
- Schil van massa;
- Doorzichten;

Historische ondergrond:

Vorm van de Kralingse Plas is goed te onderscheiden.

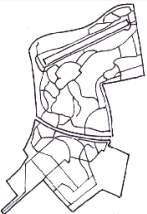
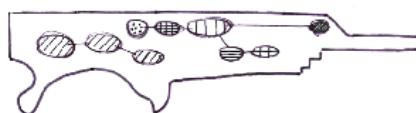
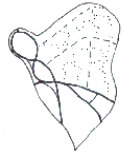
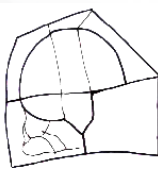
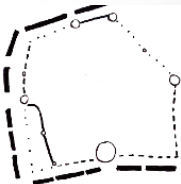
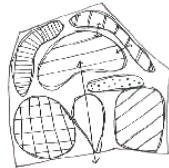
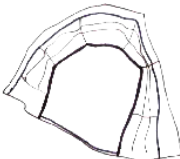
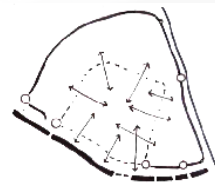
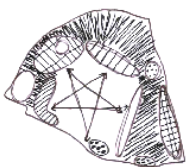
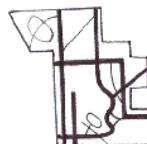
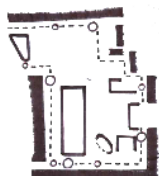
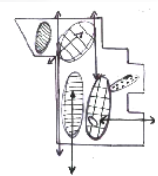
Conclusies Kralingse Bos

- Wisselwerking tussen open en dichte gebieden
- Functies gegroepeerd om de plas heen en los langs de randen van het park
- Water heeft grote met plas als centrale spil. Afwateringsgeulen in bos
- Doorzichten naar de plas
- Ringsgewijze padenstructuur met doorsteken, de hoofdroute langs de rand van de waterplas
- Variatie in groen/ bostypen.
- Visuele binding met stadscentrum.
- Historische molens zijn herkenningpunten

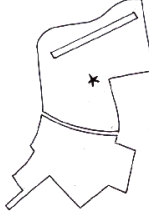
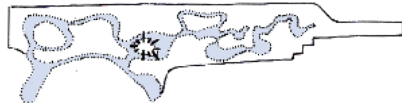
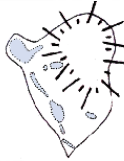
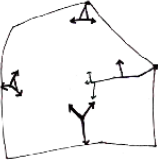
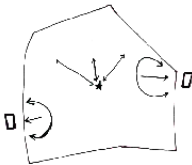
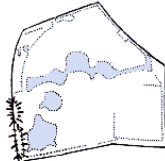
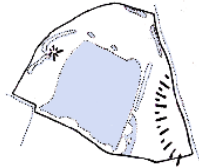
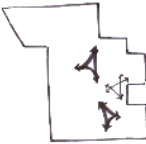
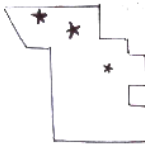
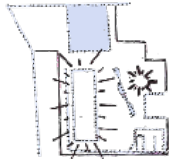
Vergelijkingen

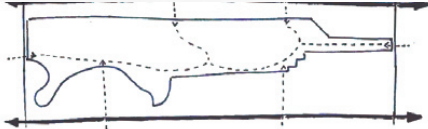
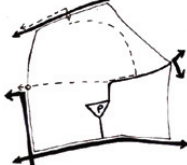
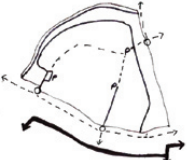
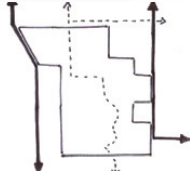
Matrix vergelijkingen

	Routes	Randen	Gebieden
Amsterdamse Bos			
Vondelpark			
Sonsbeek			
Zuiderpark			
Kralingse Bos			
Prinsenland park			

Matrix vergelijkingen

	Knooppunten	Herkenningstekens	Water/reliëf
Amsterdamse Bos			
Vondelpark			
Sonsbeek			
Zuiderpark			
Kralingse Bos			
Prinsenland park			

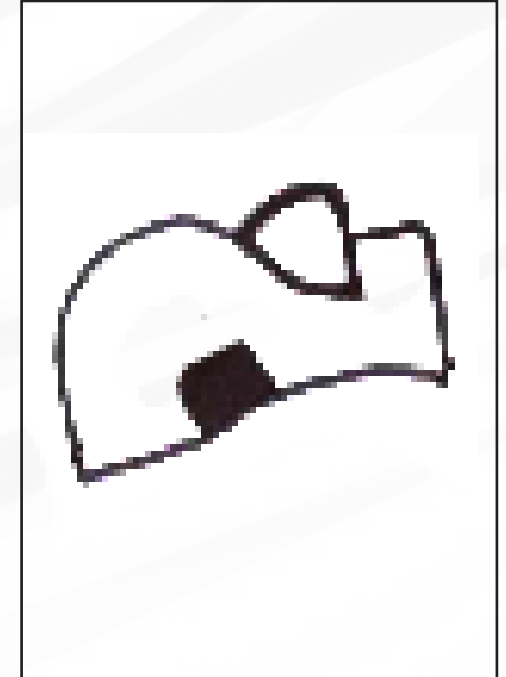
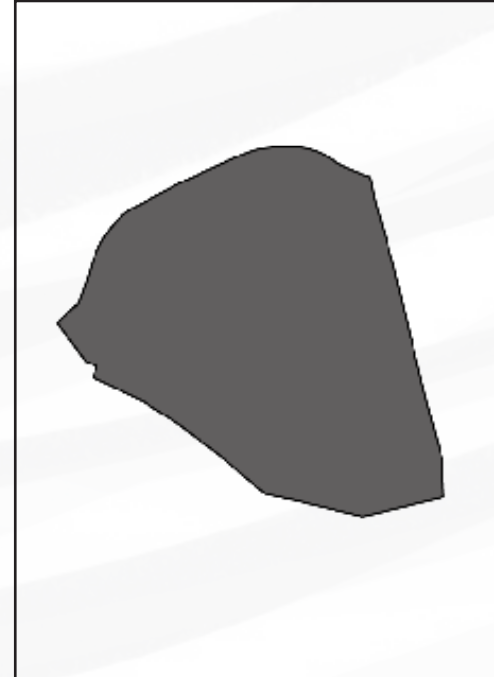
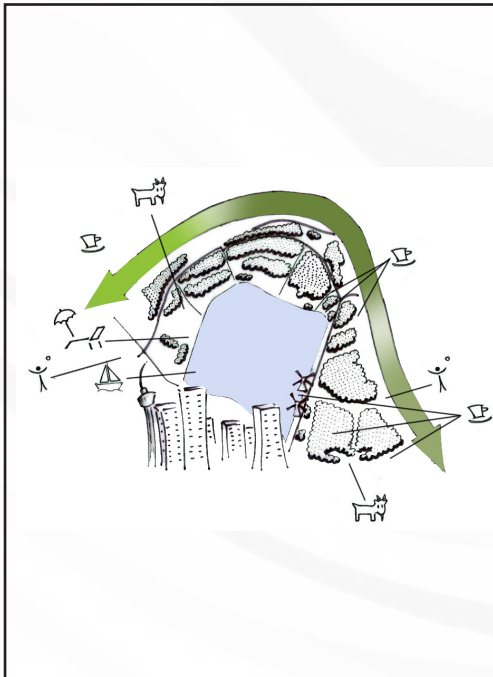
Matrix vergelijkingen

Functies	Toegankelijkheid	Massa/ ruimte
		
		
		
		
		
		

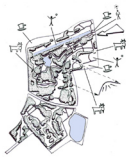
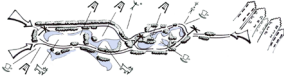
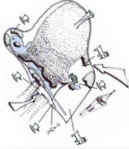
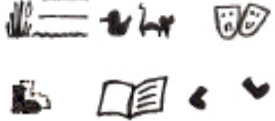
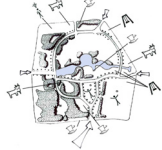
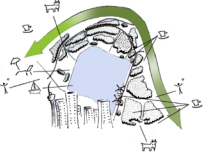
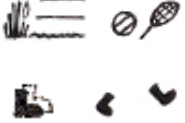
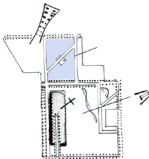
Vergelijking niet alleen op basis van analysetekeningen/methodiek maar ook op basis van hypothese en externe factoren

Hypothese:

Het succes van een typisch stadspark wordt bepaald door de relatie tussen de kenmerken van ruimte, functie, grootte en ligging.

Matrix vergelijkingen

Parken	Ligging	Grootte	Ruimtelijke verschijningsvorm	Functionies	Externe Factoren
Amsterdamse Bos		 935 ha			
Vondelpark		 47 ha			
Sonsbeek		 67 ha			
Zuiderpark		 105 ha			
Kralingse Bos		 200 ha			
Prinsenland park		 37 ha			

Conclusies

Conclusies

Variatie in :

routes
randen
gebieden
functies
enscenering
massa & ruimte
soort groen/water

Heldere structuren

met name bij routes en gebieden

Afwisseling van overzicht & spanning

Routes door verschillende scenario's:

water
groen
massa
ruimte

Samenhang tussen:

gebieden
zichtlijnen
paden
thema

Zichtlijnen en doorkijkjes: coulissenwerking

Teveel variatie zorgt voor over stimulatie, te weinig variatie zorgt voor monotonie.

Elementen combineren:

zoals routes en functies
of routes en ingangen

Herkenning & oriëntatie

Conclusies

Duidelijke randen & ingangen

Elk gebied heeft zijn eigen verschijningsvorm

Ligging/ context is bepalend voor toegankelijkheid

Beleving van water en reliëf

Goede toegankelijkheid voor:
fietsers
voetgangers
met openbaar vervoer

evt. met auto

Ontwerpmiddelen

De ontwerpmiddelen die wij gedestilleerd hebben zijn opgedeeld in vier categorieën:

A. Optimale ontsluiting van het park;

deze zijn voornamelijk gericht op bereikbaarheid en toegankelijkheid.

B. Optimale beweging door het park;

deze ontwerpmiddelen gaan over routes, bereikbaarheid en een deel beleving.

C. Grootschalige functies in het park;

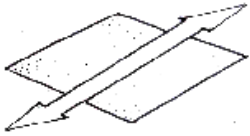
deze richten zich op de plaatsing en samenhang van de functies en de relatie met de andere onderdelen van het park.

D. Beleving van het park;

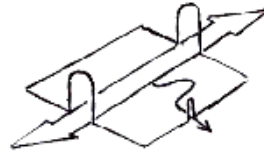
hierbij worden de ontwerpmiddelen die de beleving beïnvloeden en vormen uiteen gezet.

A Optimale ontsluiting van het park

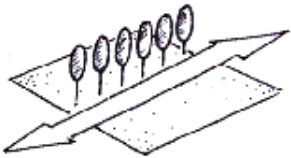
Directe routes

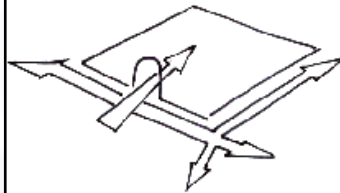
Entrees

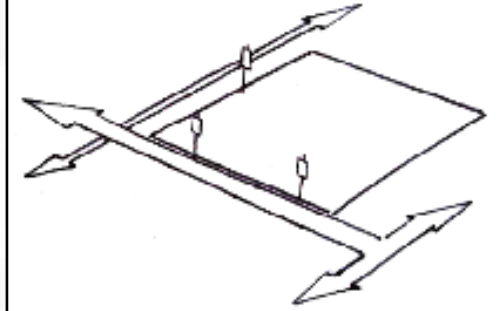
Begeleiding directe routes

Entree en ontsluiting

Ontsluiting

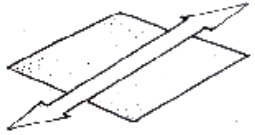
Ontsluiting, Sonsbeek

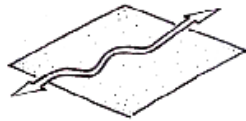
Ontsluiting, Vondelpark

B - Optimale beweging door het park

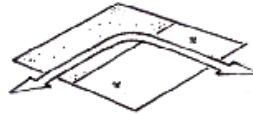
Directe routes

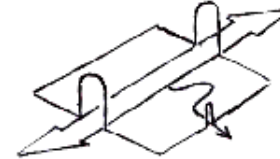
Routes over en langs het water

Indirecte routes

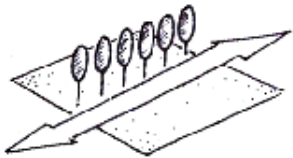
Entrees

Routes door massa en ruimte

Begeleiding directe routes

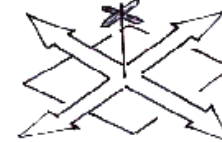
Begeleiding indirecte routes

Parkeren in het park

Knooppunten met wijzer

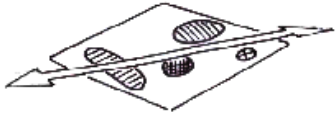
Routes door massa en ruimte, Sonsbeek

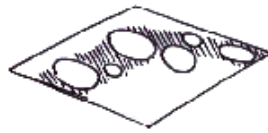
Routes door massa en ruimte, Kralingse Bos

C - Grootschalige functies in het park

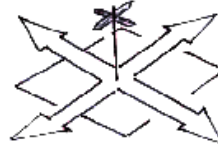
Functies en route

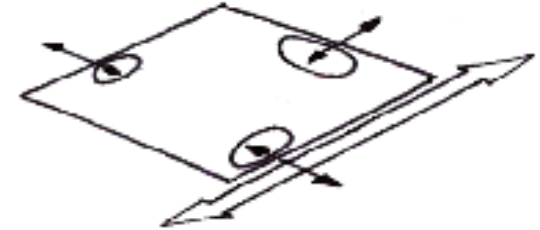
Functies in zone

Bewegwijzering

Functies aan randen

Zichtlijnen tussen functies/
gebieden

Parkeren bij functies

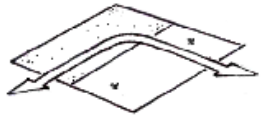
Functies aan randen, Zuiderpark

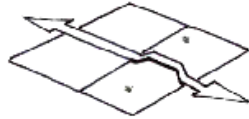
Functies aan randen, Sonsbeek

D - Beleving van het park

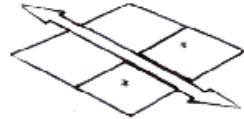
Routes over en langs het water

Hoog over het water

Laag over het water

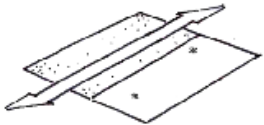
Routes door massa en ruimte

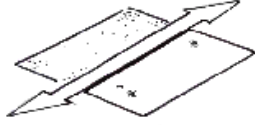
Begeleiding indirecte routes

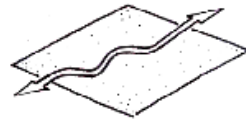
Langs het water, veraf

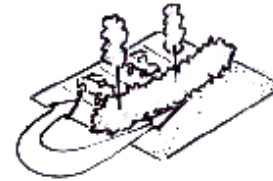
Langs het water, dichtbij

Indirecte routes

Parkeren in het park

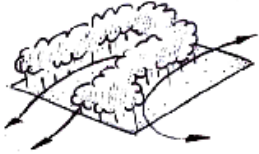
Begeleiding indirecte routes, Sonsbeek

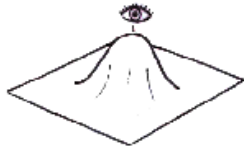
Begeleiding indirecte routes, Zuiderpark

D - Beleving van het park

Variatie massa/ruimte

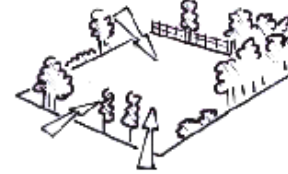
Reliëf

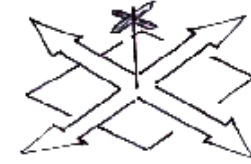
Herkenningspunten, open

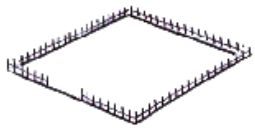
Soort randen

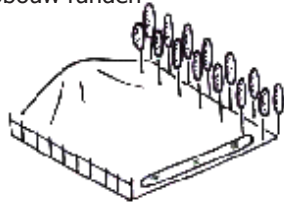
Knooppunten met wijzer

Duidelijke randen

Opbouw randen

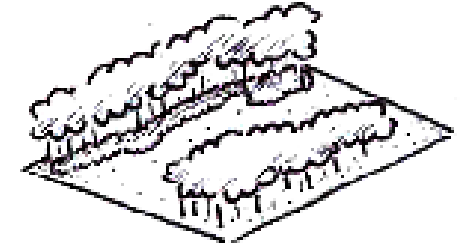
Herkenningspunten, gesloten

Zichtlijnen

Variatie in soort

Variatie in soort, Kralingse Bos

Variatie in soort, Zuiderpark

Constateringen

Het Weerwater heeft een grote potentie in zich om een succesvol centraal stadspark van Almere te worden!

Afb. Almere Weerwater

Constateringen:

Zeer gunstige ligging in het stadscentrum;

Goede ontsluiting, deels al bestaand;

Direct doorgaande route tussen bestaand en nieuw centrum;

Versterken van de variatie in massa en ruimte, functies, routes, randen en gebieden;

Visueel/ fysiek beleefbaar maken van het water;

Ruimte voor grotere functies ;

Ecologische en landschappelijke doorkoppeling;

Vragen?

Afb. Onderzoeksrapport "Het stadspark als fenomeen"

Het stadspark als fenomeen

het succes van typische stadsparken ontleed

Ontwerp ondersteunend onderzoek
Lisa Biris & Joost Elshoff

Begeleiders: Johan Vlug,
Theo Reesink ,
Willem Verhoeven &
Hans Smolenaers

Datum: 16-04-2010